

Hur ska kvinnliga akademiker som skriver feminism bli tagna på vetenskapligt allvar utan att riskera att texten förknippas för mycket med dem som personer? Det är dags att skapa handlingsutrymme genom obekvämlig och gränsöverskridande forskning!

TEXTEN, DU OCH JAG

MAUD EDUARDS

”Within patriarchy woman has no legitimate voice. Her voice is either constructed in complicity or resistance”, skriver bell hooks.¹ Det är de alternativ som ges – medhåll eller motstånd – och i ingetdera fallet får kvinnor en legitim röst. Jag vill här resonera kring frågan om feministiskt skrivande i ljuset av hooks tanke. Vilka röster ges utrymme att tala och vilka tystas? Och vi som skriver feministiskt, hur medverkar vi i dessa processer? Vad gör önskan om legitimitet med oss?

Min tanke är att feministiskt skrivande formas i en speciell maktlogik, som bygger på att text och kvinnokropp vävs ihop. Jag har känt av den själv sedan länge, i huden, men utan att riktigt inse vidden av hur dessa disciplinerande mekanismer verkar. Denna maktlogik kan formuleras som att *jag blir min text – men även du blir min text*.

En kvinna och akademiker som skriver feminism riskerar att göras till sin text. Texten betraktas som en motståndshandling, som är förankrad i den skrivande kvinnans kropp och kön, en tvivelaktig koppling i den akademiska världen. På samma sätt som kvinnliga prosaister riskerar att bli sina romaner – texten betraktas ”bara” som deras egna personliga erfarenheter, inget av allmängiltigt värde – kritiserar kvinnliga akademiker som skriver feminism för att vara subjektiva och ideologiska, inte riktigt vetenskapliga.

Definitionen av en allierad, en som är upptagen i gemenskapen, är att hon/han anses stå fri från sin text, det vill säga är ”objektiv”. Instinktivt värjer vi oss därför mot att bli våra texter. ”Du skriver så kritiskt och oförsonligt”, som en kollega sa till mig, ”men du är ju inte sån själv. How come?” Han förväntade sig att jag skulle vara ett med min text. En kvinna som skriver om mäns våld mot kvinnor antas vara fientlig och aggressiv mot män, det är slutsatsen.

När jag säger till mina studenter att de kan använda feministisk teori utan att ”vara” feminister tittar de klenetroget på mig. Och de har grund för sin misstänksamhet. Skriver man utifrån etablerade teoretiska utgångspunkter dras man sällan in i sin text. Feministisk teori däremot skrivs av feminister, en särskild sort, som ”lever” sin text.

En kvinna och akademiker som skriver feminism och som är alltför radikal, forskar om ”fel” problem, fläckar även ner andra feminister med sin otillförlitlighet. Det är inte bara så att jag görs till min text, jag klibbar också fast i andras utsagor, och mina feministiskt analyserande kolleger dras in i min forskning. Redan när jag skrev min första feministiska text tänkte jag att jag måste göra

väl ifrån mig så att inte andra kvinnor ifrågasätts. Och tanken har inte släppts, det måste medges. Jag tycker att feministiska avhandlingar måste ligga en bra bit över ribban, och då inte i första hand för sin egen skull utan för fältets legitimitet.

Detta har sagts många gånger förut, att kvinnor ständigt måste vara bättre. Men min tolkning är att detta predikament också visar sig i att feminister ofta grälar inbördes. Vi görs/och känner oss ansvariga för

vad andra skriver, vilket leder till markeringar av typen att ”jag är feminist, men definitivt inte en sån som hon”. Cancerforskaren i Norge som avslöjades som en fuskare av grova mått drog ingen skam över alla andra cancerforskare. Den akademiska koden är att varje forskare skäms för sig. Men inte så inom feministisk forskning.

När en grupp forskare skrev en debattartikel i *Dagens Nyheter* om att granskningsprocessen mot en känd våldsforskare i Uppsala inte gått rätt till,² kunde man läsa ett upprört svar om att med en sådan relativistisk inställning till vetenskaplig hållfasthet riskerade den feministiska forskningen att tyna bort och självdö. Varför denna ilska?³ Debatten är fylld av liknande känsloladdade utbrott av irritation. I en panel tidigare i år i Stockholm med rubriken *Feministernas svek?* angrep ett par feministiska forskare och praktiker andra paneldeltagare för att ha svikit i frågan om orsakerna till (hedersrelaterat) våld.⁴

En kvinna och akademiker som skriver feminism och som är alltför radikal, forskar om ”fel” problem, fläckar även ner andra feminister med sin otillförlitlighet.

En del finner detta positivt, att feministiska skribenter angriper varandra, som ett bevis på att det är högt i tak. Tillåt mig säga emot. I grunden utspelas en strid om vad som bör betraktas som "normal" respektive skadlig feminism, ytterst om vilka röster som kan göra anspråk på legitimitet. Uppgörelserna är i hög grad ett uttryck för att vi hakar i varandra, en närhet på gott och på ont. Några feministiskt skrivande kvinnor vill därför att andra ska vara tysta.

Kvinnor och akademiker som skriver feminism, hur ska vi då förhålla oss till den förkroppsligade texten? Låt oss lyfta blicken (i gemensamt ansvar?) och se att vi spelar med i elakt spel. Det är ljuv musik för maktordningen att feministiskt skrivande kvinnor tappar fokus och grälar om vem som är rätt feminist istället för att fokusera de mekanismer som skapar konflikter. Jag är utled på polemik och positioneringar i persontermer. Jag vill skriva min version av feministisk samhällskritik – och uppmanar dig att argumentera för din. Olika röster måste ha rätt att ta plats. Vilken hållning som är rimligast avgörs inte av att vi talar om svek eller sätter begränsande etiketter på varandra. Som forskare benämner vi problem och frågor som glider ur våra händer i samma ögonblick som de går i tryck.

Klimatet mot feministiskt skrivande kommer att bli kyligare, det fruktar jag – och många med mig. Den maktlogik som försätter oss i ett val mellan delaktighet eller motstånd kommer att ta sig nya, mer försåtliga former. I det läget bör den inomfeministiska toleransen öka, inte minska. Jag läser bell hooks som att medhåll inte ger legitimitet. Min forskning stöder den tanken, att det är i motståndet som vi kan formas till subjekt, benämna maktordningen och bidra till förändring.⁵ Men dessa handlingar får naturligtvis inte heller ordningens välsignelse. Återstår att vi som skriver feminism i akademin själva skapar tal- och handlingsutrymme genom att sanktionera "onormal", obekvämt och gränsöverskridande forskning. För vem ska legitimera motståndets olika (obehagliga) uttryck, om inte vi?

Denna utblick är skriven i feministisk anda.

Låt den få ett eget liv. Den är inte jag.

Kanske tvivlar jag redan.

Och du som läser: känn för all del inget ansvar för det som står här.

Noter

- 1 bell hooks: *remembered rapture – the writer at work*. Henry Holter & Co, New York, 1999, s. 11.
- 2 *Dagens Nyheter* 14/12 2006.
- 3 Lena Wägnerud: "Risk att feministisk forskning självdör", *Statsvetenskaplig Tidskrift*, nr. 1 2006. För mer läsning om hur feminism och feministen konstrueras, se Wahl Anna m. fl. *Motstånd och Fantasi. Historien om F*. Studentlitteratur, Lund 2008
- 4 *Feministernas svek?* Paneldebatt i ABF-huset i Stockholm den 16/2 2008, arrangerad av Nätverket mot hedersrelaterat våld.
- 5 Maud Eduards: *Förbjuden handling. Om kvinnors organisering och feministisk teori*, Liber, Malmö 2002/2008.

Maud Eduards

Stockholms universitet
Statsvetenskapliga institutionen
106 91 Stockholm
mle@statsvet.su.se